

تأثیر عملکرد اداره کل اموال دولتی و اوراق
بهادار
بر حفظ و حراست از اموال منقول دستگاه‌های
اجرایی

دکتر محمود دهگان^۱

دکتر حسن الماسی^۲

منوچهر رحمدل^۳

چکیده

اموال بخش عظیمی از دارایی‌های دولت را در ایران تشکیل می‌دهد. به طوری که هر ساله مبالغ هنگفتی از بودجه عمومی کشور صرف خرید و جایگزینی آن‌ها می‌گردد. منظور از اموال دولت، اموالی است که توسط وزارتخانه‌ها، موسسات و یا شرکت‌های دولتی خریداری می‌شود، یا به هر طریق قانونی دیگر به تملک دولت در آمده یا در می‌آیند. بر اساس قانون محاسبات عمومی کشور مسئولیت حفظ و حراست اموال منقول دولتی و نگهداری حساب آن‌ها بر عهد^۴ وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی دارنده اموال مذکور و نظارت و تمرکز حساب اموال یادشده - که به نوعی

---

۱. عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز

۲. عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی

نظارت بعد از خرج محسوب می شود- با وزارت امور اقتصادی و دارایی است. گستردگی و وسعت وظایفی که در این ارتباط وجود دارد موجب تشکیل واحدی مستقل تحت عنوان اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار در شاخه معاونت نظارت مالی و خزانه داری کل کشور وزارت مزبور گردیده است.

پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر عملکرد اداره کل یادشده در ارتباط با حفظ و حراست از اموال منقول دستگاه های اجرایی و ارائه راهکار سازنده و مؤثر برای ارتقای نقش آن در جامع آماري کارشناسان اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار و همچنین امنای اموال وزارتخانه ها در نمونه ای به حجم 125 نفر است که به صورت تصادفی انتخاب شده اند.

فرضیات پژوهش با استفاده از آزمون t یک نمونه یی مورد بررسی قرار گرفت که مشخص گردید بین عملکرد اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار و حفظ و حراست از اموال منقول دستگاه های اجرایی رابط ۵ معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی:

حفظ - حراست - اموال منقول مصرفی - اموال منقول غیر مصرفی - اموال منقول در حکم مصرفی

مقدمه

اموال بخش عظیمی از دارایی‌های دولت را در ایران تشکیل می‌دهد. به طوری که هر ساله مبالغ هنگفتی از بودجه عمومی کشور صرف خرید و جایگزینی آن‌ها می‌گردد. منظور از اموال دولت، اموالی است که توسط وزارت‌خانه‌ها، موسسات و یا شرکت‌های دولتی خریداری می‌شود، یا به هر طریق قانونی دیگر به تملک دولت در آمده یا در می‌آیند (شیخ ودودی، ۱۳۸۹، ۷۴). بررسی‌های به عمل آمده نشان می‌دهد که بخش اعظمی از کل اعتبارات بودجه کشور صرف خرید اموال دولتی می‌شود. بنابراین اموال دولتی جزء مهمی از ثروت‌های یک کشور تلقی می‌شود و روش حفظ و حراست و نگهداری حساب آن‌ها از اهمیت خاصی برخوردار است. بر اساس قانون محاسبات عمومی کشور مسئولیت حفظ و حراست از اموال منقول دولتی و نگهداری حساب آن‌ها بر عهده وزارت‌خانه‌ها و مؤسسات دولتی دارنده اموال مذکور و نظارت و تمرکز حساب اموال یادشده - که به نوعی نظارت بعد از هزینه محسوب می‌شود- با وزارت امور اقتصادی و دارایی است. گستردگی و وسعت وظایفی که در این ارتباط وجود دارد موجب شده است تا واحدی مستقل تحت عنوان اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار در شاخه^۶ معاونت نظارت مالی و خزانه داری کل کشور وزارت مزبور تشکیل گردد. اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار طبق وظایف مصوب خود روش‌های نگهداری، حفاظت، نظارت و استفاده صحیح از اموال دولتی را تعیین و تبیین و برای اجرا به دستگاه‌های دولتی ابلاغ نماید. این اداره کل با بکارگیری ابزارهای مختلف نظیر انجام بازرسی‌های مستمر، دریافت و رسیدگی به صورت حساب‌های اموال دولتی واصله از وزارت‌خانه‌ها و مؤسسات دولتی نسبت به حفظ و حراست اموال و جلوگیری از حیف و میل شدن آن‌ها اقدام می‌کند.

تنوع زیاد در اموال دولتی و گستردگی در حجم عملیات آن‌ها موجب شده است تا سیستم کنترل اموال دولتی از مشخصات منحصر به فردی برخوردار باشد . سیستم مذکور مجموعه ای از رویه ها، روش ها ، فعالیت‌ها و عناصر را شامل می شود که از بدو ورود و تحت تملک در آمدن اموال تا خروج آن‌ها از سازمان و حذف اسناد و مدارک مربوط و هم چنین رسیدگی، کنترل و ثبت و ضبط تغییرات در موجودی اموال را میسر می‌سازد. بر اساس قوانین موجود، مراجع ذیصلاح مختلفی مجاز به نگهداری، رسی دگی و کنترل اموال دولتی هستند. علاوه بر دستگاه دولتی در اختیار دارنده اموال، دستگاه‌های دیگری نیز از جمله وزارت امور اقتصادی و دارایی، دیوان محاسبات کشور و سازمان حسابرسی حق رسیدگی و نظارت بر اموال دولتی و حساب آن‌ها را دارند. بر اساس قانون محاسبات عمومی کشور مسئولیت حفظ و حراست اموال منقول دولتی و نگهداری حساب آن‌ها بر عهد^۵ وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی دارنده اموال مذکور و نظارت و تمرکز حساب اموال یادشده با وزارت امور اقتصادی و دارایی است (امینی، ۵۰، ۱۳۸۵). در این خصوص وزارت امور اقتصادی و دارایی مجاز است در موارد لزوم، به حساب و موجودی اموال وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی به طرق مقتضی رسیدگی نماید و دستگاه‌های مزبور مکلف به همکاری و ایجاد تسهیلات لازم در این زمینه خواهند بود ضمن آن که مکلفند حساب کلیه اموال خود را به منظور متمرکز نمودن اطلاعات اموال دولتی در وزارت یادشده به اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار ارسال نمایند. علی‌رغم نظارت و کنترل‌های به عمل آمده، اموال دولتی به لحاظ اهمیت‌شان همیشه در معرض خطراتی از قبیل: سرقت و مفقود شدن، فساد، تصرف غیر قانونی، کسری ابواب‌جمعی و عدم رعایت مقررات در جا به جایی و ... قرار دارد. لذا برای بررسی مشکلات موجود در این زمینه و با توجه به وظیفه وزارت امور اقتصاد ادی و دارایی در این ارتباط، در مقاله حاضر در صدد پاسخ به این سوال برآمده ایم که: اعمال وظایف اداره کل

تأثیر عملکرد اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار بر حفظ و حراست < ۲۳۷

اموال دولتی و اوراق بهادار تا چه حدی در حفظ و حراست از اموال منقول دستگاه های اجرایی مؤثر است؟

عدم توانایی سازمان ها در درک عملکرد خود و بهبود آن، موجب کندی پیشرفت در بسیاری از کشورهای در حال توسعه گردیده است (رهنورد، ۱۳۸۷، ۷۷). اگر ارزیابی عملکرد دستگاه های دولتی با دیدگاه فرایندی و به طور مستمر و صحیح انجام شود، موجب ارتقا و پاسخگویی آنها و افزایش اعتماد عمومی به عملکرد بخش دولتی و افزایش کارایی و اثربخشی آنها فراهم می آید (رحیمی، ۱۳۸۵، ۴۱). در این راستا پژوهش حاضر اهداف زیر را دنبال می کند:

۱- بررسی تأثیر عملکرد اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار در حفظ و حراست از اموال منقول دستگاه های اجرایی

۲- ارزیابی وضعیت موجود و ارائه پیشنهاد هایی برای ارتقای نقش این اداره کل در حفظ و حراست از اموال منقول دستگاه های اجرایی. بنابراین، این پژوهش به جهت زیر حائز اهمیت است:

۳- حساسیت جامعه و سیستم اداری نسبت به حفظ و حراست از اموال دولت.

۴- تأکید قانون محاسبات عمومی کشور بر تمرکز حساب اموال دولتی در وزارت امور اقتصادی و دارایی و نظارت بر حفظ اموال توسط دستگاه های اجرایی.

۵- اهمیت نظارت و کنترل در اداره امور کشور.

۶- اهمیت ارزیابی و سنجش عملکرد دستگاه های

دولتی

طرح تحقیق:

پیشینه تحقیق و چارچوب نظری آن: در بررسی های به عمل آمده از کتابخانه های مختلف و مراکز تحقیقاتی دیگر مطلبی که مستقیماً " به موضوع تحقیق اشاره داشته باشد به دست نیامد. با این حال پژوهش های

معدودی در خصوص اموال دولتی انجام یافته است که به چند نمونه از آن اشاره می‌شود:

در پژوهشی که با عنوان «بررسی نقش سیستم های اطلاعات مدیریتی در کاهش تخلفات مالی در سازمان های دولتی» توسط علی علی‌پناهی (۱۳۷۹) انجام شده است به نقش سیستم مدیریت انبار و هم چنین سیستم مدیریت اموال در ارتباط با کاهش سرقت اموال دولتی، کسری انبار، مفقود شدن کالا، جابه جایی غیر قانونی اموال و ... در سازمان های دولتی پرداخته و نتیجه گیری شده است که سیستم های یادشده با توجه به مکانیزه شدن آنها نقش عمده ای در کاهش تخلفات مالی دارند. هادی نعمت‌زاده (۱۳۸۵) نیز در دانشگاه تهران با موضوع «نظام حقوقی حاکم بر اموال دولتی در جمهوری اسلامی ایران به بررسی و تبیین نظام حقوقی حاکم بر اموال دولتی و نحوه انجام معاملات آنها و هم چنین چگونگی نظارت بر اموال اقدام نموده است. در پژوهش دیگری با عنوان «بررسی بزه تصرف غیر قانونی در اموال دولتی در حقوق کیفری ایران» که توسط عباس الواری (۱۳۸۶) در دانشکده حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی انجام شد، به بررسی ابعاد مختلف جرم تصرف غیر قانونی در اموال دولتی پرداخته و نتیجه گیری نموده است که جرم مزبور به دو نوع عمدی و غیر عمدی است و اموال برای این که بتواند موضوع جرم تصرف غیر قانونی قرار گیرد باید اولاً به دولت تعلق داشته، ثانیاً بر حسب وظیفه به کارمند سپرده شده باشد و ثالثاً دارای ارزش مالی و مبادله‌یی باشد.

به دلیل اهمیت موضوع اموال دولتی، یک فصل از قانون محاسبات عمومی کشور به اموال دولتی اختصاص یافته است. این فصل که شامل ۱۷ ماده است مسئولیت حفظ و حراست و نگهداری حساب اموال دولتی را بر عهده دارن دگان آن اموال و نظارت و تمرکز حساب اموال یادشده را بر عهده وزارت امور اقتصادی و دارائی نهاده و چگونگی نقل و انتقال و فروش اموال منقول و غیر منقول دولت را مورد بحث قرار داده است. به علاوه، آئین نامه اموال دولتی به استناد

تأثیر عملکرد اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار بر حفظ و حراست < ۲۳۹

ماده 122 قانون محاسبات عمومی کشور به ریز و به طور دقیق به عملیات مربوط به اموال دولتی پرداخته است.

دولت برای اعمال حاکمیت و تصدی و اداره امور کشور نیاز به اموال دارد. بر اساس ماده 2 آئیننامه اموال دولتی مصوب 1372/4/27 هیأت وزیران، اموال دولت بدین شرح تعریف شده است: "اموال دولتی اموالی است که توسط وزارت خانه ها و مؤسسات دولتی خریداری می شود و یا به هر طریق قانونی دیگر به تملک دولت در آمده یا در می آید" (امینی، ۱۳۸۶، ۴۱).

آیین نامه اموال دولتی مصوب سال 1349 وجه ممیزه اموال دولتی را «تصرف مالکانه» دانسته بود که در آن صورت هر آنچه که ادعای مالکانه دولت به هر نحوی از انحاء قانونی به آن ثابت می شد «مال دولتی» خوانده می شد. همان طور که ملاحظه می شود در آئین نامه اموال دولتی مصوب 1372، ضابطه تشخیص اموال دولتی مبتنی بر خرید آن اموال توسط وزارت خانه ها و مؤسسات دولتی یا طرق قانونی دیگر است. این تعریف مبین اقسام عملکردهای دولت در دو شق اعمال حاکمیت و تصدی است. زیرا خریداری اموال از سوی دستگاه های دولتی عموماً در مقام تصدی است و حال آنکه دولت علاوه بر امور اداری و اعمال تصدی، وظایف دیگری نیز بر عهده دارد که عبارت از اعمال حاکمیت می باشد. به عبارت دیگر دولت در مقام اعمال حاکمیت می تواند به حکم قانون اقدام به سلب مالکیت از افراد و تملک اموال آن ها اقدام کند که نظیر آن را در مصوبات شهری شاهد بوده ایم (نعمت زاده، ۱۳۸۵، ۴۰). در قانون محاسبات عمومی کشور مصوب 1366 به اموال دولتی در دو قسم 1- منقول 2- غیر منقول پرداخته شده است (امینی، ۳۴، ۱۳۸۶). البته در آیین نامه اموال دولتی مصوب 1372 که بر اساس قانون مذکور تهیه شده و هم اکنون مورد عمل و معتبر است تعریف هر یک از اقسام یادشده، به قانون مدنی احاله شده است.

اموال منقول اموالی است که به جهت انجام کار سازمان در اختیار مسئولان و متصدیان مشاغل مختلف قرار می‌گیرد که نمونه‌هایی از آن به قرار زیر است: انواع لوازم و ابزار کار مانند میز، صندلی، انواع وسائل حمل و نقل مانند خودروهای سواری و... (امینی، ۳۱، ۱۳۸۵)

اموال منقول دولت به سه نوع مصرفی، غیر مصرفی و در حکم مصرفی تقسیم می‌شوند.

- اموال منقول مصرفی: اموال مصرفی بر خلاف اموال غیر مصرفی اموالی هستند که بر اثر استفاده، به صورت جزئی یا کلی از بین می‌روند نظیر مواد، خودکار، جوهر و... .

- اموال منقول غیر مصرفی: اموالی هستند که بدون تغییر محسوس و از دست دادن مشخصات اصلی بتوان به طور مکرر آن‌ها را مورد استفاده قرار داد. مانند میز، صندلی، وسایط نقلیه و... .

- اموال منقول در حکم مصرفی: اموالی هستند که در ظاهر با اموال غیر مصرفی مشابه دارند اما به لحاظ طبیعت و ماهیت یا ارزش کم، تنظیم حساب برای آن‌ها به صورت حساب اموال غیر مصرفی ضرورت ندارد. فهرست اموال در حکم مصرفی توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و ابلاغ می‌گردد.

در آیین نامه اموال دولتی، اموال منقول دولتی به لحاظ اداری نیز به سه نوع امانی، رسیده و فرستاده تقسیم گردیده است: (نعمت‌زاده، ۴۵، ۱۳۸۵)

- اموال منقول امانی: اموال منقولی است که از طرف وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و شرکت‌های دولتی برابر مقررات و به طور موقت در اختیار سایر وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و نیز مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی قرار گرفته یا می‌گیرد.

- اموال منقول رسیده: اموالی است که تحت

ابواب جمعی امین‌اموال قرار می‌گیرند.

- اموال منقول فرستاده: اموالی است که طبق

مقررات مربوط به نحوی از ابواب جمعی امین‌اموال خارج و دستور حذف آن‌ها صادر شده باشد.

مفهوم حفظ و حراست : در قانون محاسبات عمومی کشور و سایر بخشنامه ها و مقررات مربوط به آن که وظایف دستگاه اجرایی دارند اموال دولتی را در خصوص نگهداری بهینه از آن ها تبیین نموده است دو واژه «حفظ» و «حراست» در کنار هم مورد استفاده قرار گرفته است. برای توضیح بیشتر و تشخیص تفاوت این دو واژه به معنای لغوی آن ها می پردازیم:

واژه حفظ در لغت نامه دهخدا به صورت زیر معنا شده است:

«نگاه داشتن، نگه داشتن، نگاه داشت، نگه داری، نگه داشت، گوش دادن، حراست، صیانت، محافظت، حرس، بقو، بقاوت، نگاه داری کردن، نگه داری کردن، باز داشتن شیئی از زیان و هلاک»

در فرهنگ بزرگ سخن (انوری، 1386، 2545). نیز به معنی «محافظت و نگه داری کردن از کسی یا چیزی به منظور دفاع از او یا جلوگیری از آمدن آسیب به او» آمده است.

واژه حراست در لغت نامه دهخدا به شرح زیر معنا شده است:

«نگاه بانی کردن، نگاه داشتن، پاسبانی، نگاه بانی، نگهبانی، حفظ، نگه داری، مراقبت، رقابت، پاسبانی کردن، نگاه بانی کردن چیزی یا کسی را، نگه داشتن، صیانت کردن، محافظت کردن، پاس داشتن، حمایت، مراعات کردن»

در فرهنگ بزرگ سخن (انوری، 1386، 2486). به معنی «محافظت و مراقبت کردن از کسی، چیزی یا جایی؛ نگهبانی و مراقبت» آمده است.

در فرهنگ عربی به فارسی لاروس (جُر، 1382، 816) نیز به صورت «نگه داری کردن از چیزی، نگهبانی، پاسبانی» معنی شده است.

همان طور که ملاحظه می شود معنی و مفهوم این دو واژه بسیار به هم نزدیک است ولی با مذاقه در مفهوم آن چنین حاصل می شود که یک تفاوت اساسی و مهم بین آن دو وجود دارد. تفاوت مذکور در خصوص بحث پاسبانی، نگهبانی، پاسداری و مراقبت است که مفهوم حفظ فاقد آن و حراست مفهومی فراتر از حفظ

است. کارشناسان اموال معتقدند واژه «حفظ» به تنهایی برای تبیین و تعیین وظایف دستگاه های اجرایی برای نگهداری بهینه از اموال دولتی کفایت نمی‌کند و قانون‌گذار به عمد و با ملاحظه تمام جوانب امر در موضوع مهم نگهداری اموال دولتی، این دو واژه را در کنار هم به کار برده است. حراست از اموال دولتی به شکل‌های مختلفی می‌تواند صورت بگیرد مانند گماردن نگهبان، حصارکشی، نصب سیستم‌های الکترونیکی ضد سرقت و ضبط تصویر و سایر اقداماتی که مانع وارد آمدن آسیب به اموال از ناحیه عوامل خارج از سازمان و دستگاه اجرایی باشد.

نظام اموال دولتی : مدیریت بر نحو ه نگهداری و استفاده از اموال در حالت کنترلی و نظارت به طور متمرکز و در مرحله اجرا با روش غیر متمرکز انجام می‌شود.

امور مربوط به هماهنگی، نظارت، کنترل و هدایت به صورت متمرکز در سطح کش ور به وسیله وزارت امور اقتصادی و دارایی و از طریق اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار اجرا می گردد و امور مربوط به حسن استفاده و حفظ و نگهداری - اعم از نگهداری فیزیکی- به صورت غیر متمرکز به وسیله سازمان های در اختیار دارنده و استفاده کننده از مال در چارچوب وظایف معین انجام می‌شود (امینی، ۵۰، ۱۳۸۵).

وظایف و مأموریت های اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار در حفظ و حراست از اموال منقول دولت : در اجرای فصل پنجم قانون محاسبات عمومی کشور اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار وظایف زیر را در ارتباط با اموال منقول دولتی بر عهده دارد:

- دریافت و رسیدگی صورت حساب‌ها و مدارک مربوط به اموال وزارت خانه ها و مؤسسات دولتی مشمول قانون محاسبات عمومی کشور به طرق مقتضی و در موارد لازم.

- اعزام بازرس به سازمان های دولتی مشمول جهت اعمال نظارت بر حسن اجرای امور مربوط به اموال دولت و همچنین راهنمایی متصدیان مربوط.

تأثیر عملکرد اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار بر حفظ و حراست < ۲۴۳

- نظارت بر حفظ و حراست و نگهداری حساب اموال منقول دولتی و تمرکز حساب اموال مزبور.
- بررسی و اعلام موافقت و یا عدم موافقت با درخواست انتقال دائم یا موقت اموال منقول غیر مصرفی دولتی فی ما بین دستگاه های اجرایی با توجه به مقررات مربوط.
- بررسی و تعیین نیازهای آموزشی و مسئولان اموالی وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و اعزام مدرس جهت برگزاری دوره های آموزشی مورد نیاز آنها.
- انجام بررسی های مستمر به منظور تهیه و تنظیم طرح های مربوط به مکانیزه نمودن سیستم اطلاعات و آمار اموال دولت.
- تهیه پیش نویس دستورالعمل ها و بخشنامه های لازم بر اساس قوانین و مقررات اموالی موجود جهت ایجاد هماهنگی در امور مربوط به نگهداری، تنظیم حساب ها و ثبت دفاتر و نقل و انتقالات و حذف و سایر امور مربوط به اموال به منظور ایجاد سیستم نظارتی کامل و هماهنگ.
- و ... (امینی، ۱۳۸۵، صص ۵۱-۵۹).

وظایف دستگاه های اجرائی در ارتباط با حفظ و

حراست از اموال دولتی : مسئولیت ها و وظایف

- سازمان های در اختیار دارنده اموال دولتی را قوانین و مقررات تعیین نموده است و به ویژه بر اساس ماد ۱۰۶ قانون محاسبات عمومی کشور مسئولیت حفظ و حراست و نگه داری حساب اموال منقول دولتی در اختیار وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی به عهده دستگاه دولتی استفاده کننده از اموال مزبور محول گردیده است. دستگاه های اجرائی در ارتباط با تهیه اموال مورد نیاز خود و هم چنین حفظ و حراست از اموال مزبور وظایفی بر عهده دارند که به طور خلاصه به آن می پردازیم.

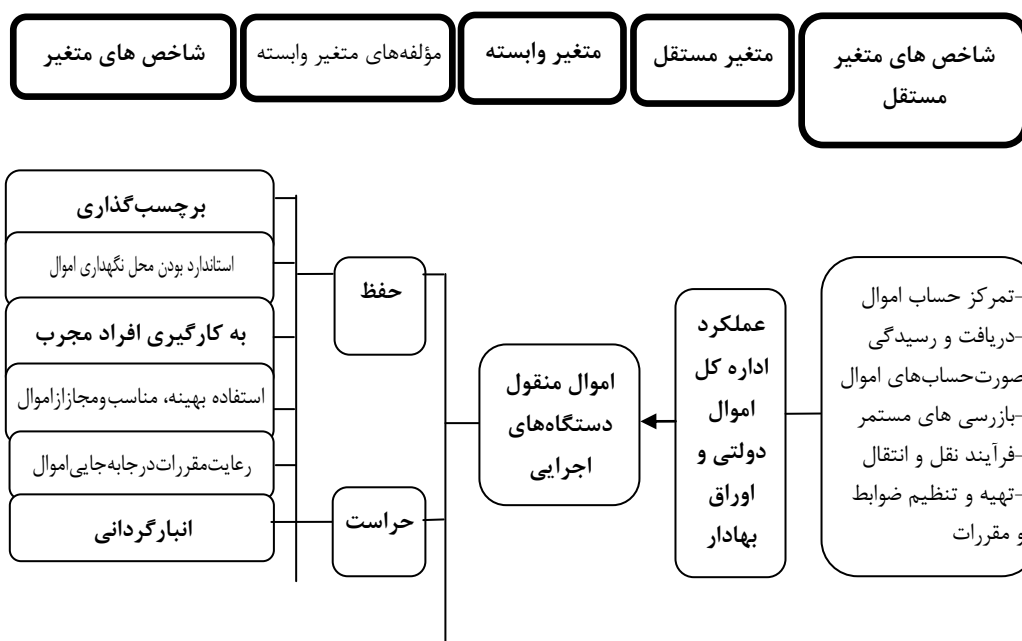
- نگهداری اولیه (انبارداری)

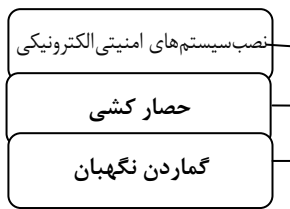
- رعایت کامل ضوابط و مقررات و اعمال کنترل های لازم در مورد ایمن بودن محل نگهداری اموال به منظور حفظ و حراست از اموال موجود در انبار.

- توزیع و تحویل اموال بین واحدها و ادارات استفاده کننده.
- شماره گذاری و الصاق برچسب.
- انجام امور مربوط به نقل و انتقالات اموال بین واحدهای داخل و خارج از سازمان.
- تشخیص اموال مازاد و فرسوده و خارج نمودن آن از گردش فیزیکی و حساب اموال.
- انجام انبارگردانی (حداقل سالی یک بار).
- به کارگیری افراد متعهد، مجرب و کاردان در امور اموال با رعایت مقررات ابلاغی.
- حراست از اموال در اختیار عندالزوم از طریق گماردن نگهبان، حصار کشی، نصب سیستم های امنیتی الکترونیکی مانند سیستم خودکار ضد سرقت و اطفاء حریق.
- و ...

قدر مسلم سازمان های در اختیار دارند مال با عنایت به حیطة و وسعت سازمان و سی ستم های اداره امور و با توجه به موقعیت هر کدام سازماندهی گردیده و از طرفی نیروی انسانی آن ها نیز به فراخور وسعت سازمان تعیین شده است.

مدل تحلیلی تحقیق : با توجه به مراتب فوق مدل تحلیلی تحقیق به قرار زیر طراحی گردید:

نمودار ۱: مدل تحلیلی تحقیق

فرضیه های تحقیق : این تحقیق شامل یک فرضیه اصلی و پنج فرضیه فرعی به قرار زیر است:
فرضیه اصلی تحقیق: بین عملکرد اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه‌های اجرائی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه‌های فرعی تحقیق: برای تحقیق حاضر پنج فرضیه به قرار زیر تبیین می‌شود:

- ۱- بین تمرکز حساب اموال و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه‌های اجرائی رابطه معنی‌داری وجود دارد.
  - ۲- بین دریافت و رسیدگی صورت حساب‌های اموال و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه‌های اجرائی رابطه معنی‌داری وجود دارد.
  - ۳- بین بازرسی‌های مستمر و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه‌های اجرائی رابطه معنی‌داری وجود دارد.
  - ۴- بین فرآیند نقل و انتقال اموال و حفظ و حراست اموال دستگاه‌های اجرائی رابطه معنی‌داری وجود دارد.
  - ۵- بین تهیه و تنظیم ضوابط و مقررات و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه‌های اجرائی رابطه معنی‌داری وجود دارد.
- روش تحقیق :** تحقیق حاضر بر اساس هدف به صورت کاربردی و بر اساس نحوه اجرا به صورت توصیفی - پیمایشی است. گردآوری داده‌ها به روش میدانی و ابزار گردآوری داده‌ها شامل پرسش‌نامه و مطالعات کتابخانه‌ای است.

جامعه آماری : این تحقیق در جامعه کارشناسان اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار وزارت امور اقتصادی و دارایی به تعداد 80 نفر و امنای اموال وزارتخانه ها به تعداد 105 نفر صورت گرفته است که جمعاً 185 نفرند.

نمونه آماری و تعیین حجم آن : در پژوهش حاضر از لحاظ حجم نمونه نیز تعداد 125 نفر از افراد جامعه مورد نظر به عنوان نمونه آماری مورد بررسی قرار گرفته اند. حجم نمونه مورد بررسی بر اساس فرمول کوکران محاسبه شده است.

ابزار جمع آوری داده ها : در این تحقیق برای سنجش متغیرهای مورد بررسی از یک پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. این پرسشنامه که با مطالعات جانبی و با استفاده از نظرات صاحب نظران امر سنجش طراحی شده است، دارای 37 سؤال اصلی و 4 سؤال برای سنجش ویژگی های فردی پاسخ گویان بوده است و در همۀ سؤالات اصلی آن از مقیاس لیکرت استفاده شده است.

روایی و پایایی پرسشنامه : دو ویژگی اساسی اندازه گیری که باید در بررسی تناسب و مفید بودن ابزارهای اندازه گیری مورد توجه قرار گیرد پایایی اعتبار و روایی است (خوی نژاد، ۳۴۴، ۱۳۸۰). مقصود از روایی آن است که وسیله اندازه گیری بتواند خصیصه و ویژگی مورد نظر را اندازه بگیرد (خاکی، ۱۳۸۴، ۲۸۸). برای رسیدن به روایی محتوایی، سؤال های پرسشنامه بر اساس مبانی نظری و سؤال های تحقیق، قوانین و مقررات حاکم بر اموال دولت، بخشنامه ها و دستورالعمل های مربوط و با انجام مصاحبه های متعدد با کارشناسان خبره و متصدیان اموال تدوین شده است که توسط استادان راهنما و مشاور نیز مورد تأیید قرار گرفت. منظور از پایایی ابزار که از آن به اعتبار، دقت و اعتماد پذیری نیز تعبیر می شود، این است

که چنانچه یک وسیله اندازه گیری که برای سنجش متغیر و صنعتی ساخته شده در شرایط مشابه در زمان یا مکان دیگر مورد استفاده قرار گیرد، نتایج مشابهی از آن حاصل می شود. به عبارتی دیگر ابزار پایا یا معتبر ابزاری است که از خاصیت تکرارپذیری و سنجش نتایج یکسان برخوردار باشد (حافظ نیا، ۱۳۸۵، ۱۵۵). برای تعیین پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آن 0.8725 به دست آمد که نشان دهنده قابلیت اعتماد مطلوب پرسشنامه است.

تحلیل داده ها : در این تحقیق برای خلاصه کردن و تجزیه و تحلیل داده ها از آمار « توصیفی » و « استنباطی » استفاده شده است. برای بررسی نتایج حاصل از پرسشنامه ها، ابتدا گزینه های مربوط به سؤالات کدگذاری گردید. بدین ترتیب که برای گزینه های خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد، به ترتیب مقادیر عددی 1 تا 5 در نظر گرفته شد سپس داده های حاصل از پرسشنامه ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. ضمن اینکه با استفاده از آزمون کولوگروف-اسمیرنف نرمال بودن یا عدم آن مورد سنجش قرار گرفته که با توجه به نتایج حاصله، با اطمینان بسیار بالا، فرض صفر مبنی بر عدم نرمال بودن توزیع نمرات رد شده و شواهدی بر نرمال بودن توزیع نمرات وجود دارد. برای توصیف یافته ها، از جداول فراوانی استفاده شد، ضمن این که برای توصیف بهتر داده ها از شاخص های مرکزی نظیر میانگین^۱، میانه^۲ و مد^۳ و هم چنین شاخص های پراکنندگی^۴ نظیر انحراف معیار^۵ نیز بهره گرفته شد. برای اثبات معنی داری بدون وابستگی یک (یا چند) شاخص کافی است می انگین پاسخ های مربوط به آن شاخص (ها) بطور معنی داری

1- mean

2- median

3- mode

4- measures of variations

5- Standard deviation

بزرگتر از 3 باشند. بدین ترتیب از آزمون t یک نمونه ای برای بررسی فرضیات تحقیق استفاده گردید.

یافته‌های پژوهش

در این پژوهش یافته های تحقیق در دو بخش توصیف داده ها با استفاده از آمارتوصیفی و بررسی فرضیه ها با استفاده از آماراستنباطی ارائه می گردد:

یافته های توصیفی: مهم ترین یافته های توصیفی عبارتند از:

۱- بر اساس فرضیه فرعی اول پاسخ گویان معتقدند که ایجاد بانک اطلاعاتی مکانیزه اموال با فراوانی 51.2 درصد در حد زیاد و تمرکز حساب اموال از طریق هدایت دستگاه های اجرایی برای به کارگیری نیروی انسانی متخصص و مجرب با فراوانی 48 درصد در حد زیاد، الزام دستگاه های اجرایی به استفاده بهینه، مناسب و مجاز از اموال با فراوانی 36 درصد در حد متوسط، رعایت مقررات توسط دستگاه های اجرایی در چا به جایی اموال با فراوانی 53.6 درصد در حد زیاد و ترغیب دستگاه های اجرایی به انجام انبارگردانی با فراوانی 60.8 درصد در حد زیاد در حفظ و حراست از اموال منقول تأثیرگذار است.

۲- با توجه به یافته های فرضیه فرعی دوم پاسخ گویان معتقدند مکانیزه نمودن وصول و ایصال صورت حساب اموال با فراوانی 44.8 درصد در حد زیاد، دریافت به موقع و رسیدگی دقیق به صورت حساب اموال با فراوانی 48 درصد در حد زیاد، کنترل صورت حساب ها از حیث درج کامل مشخصات هر مال با فراوانی 45.6 درصد در حد زیاد، تأثیر دریافت و رسیدگی به صورت حساب ها در امر استفاده بهینه، مناسب و مجاز از اموال با فراوانی 56.8 درصد در حد زیاد، تأثیر الزام دستگاه ها نسبت به تهیه و ارسال صورت حساب در انجام انبارگردانی با فراوانی 50.4 درصد در حد زیاد بر حفظ و حراست از اموال منقول دستگاه های دولتی مؤثر است.

۳- بنابر فرضیه فرعی سوم پاسخ گویان معتقدند تطبیق صورت حساب های دریافتی از دستگاه های اجرائی

تأثیر عملکرد اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار بر حفظ و حراست < ۲۴۹

با برچسب‌های اموال با فراوانی 59.2 درصد در حد زیاد، شناسایی و تأمین نیازهای آموزشی متصدیان اموال با فراوانی 52.8 درصد در حد زیاد، استمرار و تداوم بازرسی‌ها با فراوانی 46.4 در حد بسیار زیاد، تبعه گزارش از تخلفات متصدیان اموال و تعقیب مجازات آن‌ها با فراوانی 49.6 درصد در حد زیاد، رسیدگی به موجودی اموال دستگاه های اجرایی با توجه به صورت‌حساب‌های واصله با فراوانی 53.6 درصد در حد زیاد، کنترل موجودی انبار و رسیدگی به عملیات آن با فراوانی 49.6 درصد در حد زیاد، ارزیابی عملکرد دستگاه های اجرایی در مورد نصب سیستم های امنیتی الکترونیکی با فراوانی 58.4 درصد در حد زیاد، تأثیر بازرسی مستمر در ترغیب دستگاه های اجرایی برای حصارکشی پیرامون محوطه نگهداری اموال با فراوانی 56.8 درصد در حد زیاد، تأثیر انجام بازرسی مستمر در ایجاد واحد انتظامات و گماردن نگهبان با فراوانی 56.8 درصد در حد زیاد بالاترین تأثیر را دارد.

۴- بر اساس یافته های فرضیه فرعی چهارم پاسخ‌گویان معتقدند الزام دستگاه های اجرایی به ارسال صورت‌حساب اموال رسیده و فرستاده مبتنی بر شماره برچسب با فراوانی 54.4 درصد در حد بسیار زیاد، نظارت بر امر تحویل و تحول اموال در استانداردهای محل نگهداری اموال با فراوانی 50.4 درصد در حد زیاد، نظارت بر امر تحویل و تحول اموال از طریق به کارگیری افراد مجرب با فراوانی 56 درصد در حد زیاد، تفویض مسئولیت نگهداری اموال به دستگاه انتقال‌گیرنده با فراوانی 54.4 درصد در حد زیاد، بررسی و تطبیق درخواست نقل و انتقال اموال با قوانین و مقررات مربوط با فراوانی 52 درصد در حد زیاد، تأثیر نظارت بر فرآیند نقل و انتقال اموال در انجام انبارگردانی ادواری با فراوانی 55.2 درصد در حد زیاد، صدور پروا نه هنگام خروج مال از دستگاه و کنترل آن توسط واحد انتظامات با فراوانی 60 درصد در حد زیاد، نظارت بر امر تحویل و تحول اموال در حراست از آن از طریق نصب سیستم های امنیتی الکترونیک با فراوانی 56.8 درصد در حد زیاد،

نظارت بر فرآیند نقل و انتقال اموال در حراست از آن از طریق حصار کشی پیرامون محوطه نگهداری اموال با فراوانی 42.4 درصد در حد زیاد بالاترین تأثیر را در حفظ و حراست از اموال منقول دولت دارند.

۵- با توجه به فرضیه فرعی پنجم پاسخ گویان معتقدند قوانین و مقررات تهیه شده توسط اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار در ارتباط با: برچسب گذاری اموال با فراوانی 57.6 درصد در حد زیاد، استاندارد نمودن محل نگهداری اموال با فراوانی 45.6 درصد در حد زیاد، انتخاب و انتصاب افراد کاردان و مجرب برای تصدی اموال دولت با فراوانی 39.2 درصد در حد زیاد، استفاده بهینه، مناسب و مجاز از اموال دولتی با فراوانی 57.6 درصد در حد زیاد، رعایت مقررات از سوی دستگاه های اجرایی برای حفظ اموال دولت با فراوانی 59.2 درصد در حد زیاد، انجام انبارگردانی و کشف به موقع کسری انبار با فراوانی 68 درصد در حد زیاد، تجهیز محوطه نگهداری اموال به سیستم های امنیتی الکترونیک با فراوانی 36 درصد در حد زیاد، حصارکشی پیرامون محوطه نگهداری اموال با فراوانی 40 درصد در حد زیاد، ایجاد واحد انتظامات و گماردن نگهبان با فراوانی 44.8 درصد در حد زیاد در حفظ و حراست از اموال دستگاه های اجرای تأثیر بالایی دارد.

آزمون فرضیه ها: در تجزیه و تحلیل فرضیه ها با استفاده از آمار استنباطی پس از کمی سازی و جمع بندی امتیاز پاسخ سؤالات مربوط به هر سؤال پژوهشی، با استفاده از آزمون مقایسه میانگین با یک ارزش ثابت به بررسی نظرات پاسخ گویان پرداخته شده است تا حدود نظرات در مورد فرضیه پژوهشی مشخص گردد. برای کمی سازی نیز امتیازات (1 تا 5) سؤالات مربوط به هر متغیر با هم جمع شده و در هر مورد، متوسط نظرات پاسخ گویان مورد محاسبه قرار گرفته است و سپس این میانگین با عدد 3 و 4 که نمایان گر ارزش نظری حد متوسط و حد زیاد در گزینه ها است مقایسه شده است، مواردی که به نج و معناداری از میانگین نظری (عدد 3) کمتر و یا با آن مساوی بوده

تأثیر عملکرد اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار بر حفظ و حراست < ۲۵۱

است به عنوان عدم تأثیر متغیر مورد نظر و مواردی که به نحو معناداری از میانگین نظری (عدد 3) بیشتر بوده است به عنوان تأثیر متغیر مورد بررسی، در نظر گرفته شده است.

یافته های استنباطی در واقع نتایج حاصل از آزمون فرضیه ها هستند. در ادامه نتایج حاصل از آزمون هر یک از فرضیه ها ارائه می شد.

فرضیه فرعی اول: نتایج آزمون فرضیه اصلی در جدول (۱) ارائه شده است.

H0: بین تمرکز حساب اموال و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه های اجرایی رابطۀ معناداری وجود ندارد.

H1: بین تمرکز حساب اموال و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه های اجرایی رابطۀ معناداری وجود دارد.

جدول ۱: نتایج آزمون t برای بررسی تفاوت میانگین نظرات

پاسخگویان

با ارزش نظری در بررسی فرضیه فرعی 1

سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار t	تفاوت میانگین	ارزش مورد مقایسه		انحراف استاندارد	میانگین نظرات
				کمی	کیفی		
.000	124	19.1	.8672	3	متوسط	.50733	3.8672
.004	124	-2.92	-.1328	4	زیاد		

با توجه به این که سطح معناداری آزمون در مقایسه نظرات با عدد 3 و 4، کمتر از 0/01 است و میانگین نظرات نیز بین این دو عدد قرار دارد، بنابر این با اطمینان 99 درصد می توان گفت که میانگین نظرات به نحو معناداری بیشتر از حد متوسط و کمتر از حد زیاد بوده است. در نتیجه از دیدگاه پاسخگویان بین تمرکز حساب اموال و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه های اجرایی رابطۀ معناداری وجود دارد. فرضیه فرعی دوم: نتایج آزمون فرضیه اصلی در جدول (۲) ارائه شده است.

H0: بین دریافت و رسیدگی صورت حساب های اموال و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه های اجرایی رابطۀ معناداری وجود ندارد.

H1: بین دریافت و رسیدگی صورت حساب های اموال و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه های اجرایی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۲: نتایج آزمون t برای بررسی تفاوت میانگین نظرات پاسخگویان

با ارزش نظری در بررسی فرضیه فرعی 2

میانگین نظرات	انحراف استاندارد	ارزش مورد مقایسه		تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری
		کیفی	کمی				
4.0416	41371.	متوسط	3	1.0416	28.1	124	.000
		زیاد	4	.0416	1.12	124	.263

با توجه به این که سطح معناداری آزمون در مقایسه نظرات با عدد 3، کمتر از 0/01 است، هم چنین سطح معناداری آزمون در مقایسه نظرات با عدد 4، بیشتر از 0/05 است، بنابراین این با اطمینان 99 درصد می توان گفت که میانگین نظرات به نحو معناداری بیشتر از حد متوسط بوده و با عدد 4 که معرف ارزش کیفی زیاد است، تفاوت معناداری ندارد. در نتیجه از دیدگاه پاسخ گویان بین دریافت و رسیدگی صورت حساب های اموال و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه های اجرایی رابطه معناداری وجود دارد. فرضیه فرعی سوم: نتایج آزمون فرضیه اصلی در جدول (۳) ارائه شده است.

H0: بین بازرسی های مستمر و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه های اجرایی رابطه معناداری وجود ندارد.

H1: بین بازرسی های مستمر و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه های اجرایی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۳: نتایج آزمون t برای بررسی تفاوت میانگین نظرات پاسخگویان

با ارزش نظری در بررسی فرضیه فرعی 3

میانگین نظرات	انحراف استاندارد	ارزش مورد مقایسه		تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری
		کیفی	کمی				
4.1289	38293.	متوسط	3	1.1289	32.9	124	.000
		زیاد	4	.1289	3.76	124	.000

تأثیر عملکرد اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار بر حفظ و حراست < ۲۵۳

با توجه به این که سطح معناداری آزمون درمقایسه نظرات با عدد 4 کمتر از 0/01 است ، و میانگین نظرات نیز بیشتر از عدد 4 است ، بنابر این با اطمینان 99 درصد می‌توان گفت که میانگین نظرات به نحو معناداری بیشتر از حد زیاد بوده و در نتیجه از دیدگاه پاسخ‌گویان بین بازرسی‌های مستمر و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه‌های اجرائی رابطه معناداری وجود دارد .

فرضیه فرعی چهارم: نتایج آزمون فرضیه اصلی در جدول (۴) ارائه شده است.

H0: بین فرآیند نقل و انتقال اموال و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه‌های اجرائی رابطه معنی داری وجود ندارد .

H1: بین فرآیند نقل و انتقال اموال و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه‌های اجرائی رابطه معنی داری وجود دارد .

جدول ۴: نتایج آزمون ، برای بررسی تفاوت میانگین نظرات پاسخ‌گویان

با ارزش نظری در بررسی فرضیه فرعی 4

سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار t	تفاوت میانگین	ارزش مورد مقایسه		انحراف استاندارد	میانگین نظرات
				کمی	کیفی		
.000	124	28.3	.9289	3	متوسط	.36618	3.9289
.032	124	-2.17	-.0711	4	زیاد		

با توجه به این که سطح معناداری آزمون در مقایسه نظرات با عدد 3 ، کمتر از 0/01 است ، همچنین سطح معناداری آزمون در مقایسه نظرات با عدد 4 ، کمتر از 0/05 و بیشتر از 0/01 است ، بنابر این با اطمینان 99 درصد می‌توان گفت که میانگین نظرات به نحو معناداری بیشتر از حد متوسط بوده و در مقایسه با عدد 4 که معرف ارزش کیفی زیاد است ، نیز با اطمینان 99 درصد، کمتر است. در نتیجه از دیدگاه پاسخ‌گویان بین فرآیند نقل و انتقال اموال و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه‌های اجرائی رابطه معنی داری وجود دارد .

فرضیه فرعی پنجم: نتایج آزمون فرضیه اصلی در جدول (۵) ارائه شده است.
 H0: بین تهیه و تنظیم ضوابط و مقررات و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه های اجرایی رابطه معناداری وجود ندارد.
 H1: بین تهیه و تنظیم ضوابط و مقررات و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه های اجرایی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۵: نتایج آزمون t برای بررسی تفاوت میانگین نظرات پاسخگویان

با ارزش نظری در بررسی فرضیه فرعی 5

سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار t	تفاوت میانگین	ارزش مورد مقایسه		انحراف استاندارد	میانگین نظرات
				کمی	کیفی		
.000	124	24.1	1.0809	3	متوسط	.50137	4.0809
.074	124	1.8	.0809	4	زیاد		

با توجه به این که سطح معناداری آزمون در مقایسه نظرات با عدد 3، کمتر از 0/01 است، همچنین سطح معناداری آزمون در مقایسه نظرات با عدد 4، بیشتر از 0/05 است، بنابراین این با اطمینان 99 درصد می توان گفت که میانگین نظرات به نحو معناداری بیشتر از حد متوسط بوده و با عدد 4 که معرف ارزش کیفی زیاد است، تفاوت معناداری ندارد. در نتیجه از دیدگاه پاسخ گویان بین تهیه و تنظیم ضوابط و مقررات و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه های اجرایی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه اصلی: نتایج آزمون فرضیه اصلی در جدول (۶) ارائه شده است.

H0: بین عملکرد اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه های اجرایی رابطه معناداری وجود ندارد.
 H1: بین عملکرد اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه های اجرایی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۶: نتایج آزمون t برای بررسی تفاوت میانگین نظرات پاسخگویان

تأثیر عملکرد اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار بر حفظ و حراست < ۲۵۵

با ارزش نظری در بررسی فرضیه اصلی

سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار t	تفاوت میانگین	ارزش مورد مقایسه		انحراف استاندارد	میانگین نظرات
				کمی	کیفی		
.000	124	38.4	1.0214	3	متوسط	.29716	4.0214
.422	124	.805	.0214	4	زیاد		

با توجه به این که سطح معناداری آزمون در مقایسه نظرات با عدد 3 ، کمتر از 0/01 است ، همچنین سطح معناداری آزمون در مقایسه نظرات با عدد 4 ، بیشتر از 0/05 است ، بنابراین با اطمینان 99 درصد می توان گفت که میانگین نظرات به نحو معناداری بیشتر از حد متوسط بوده و با عدد 4 که معرف ارزش کیفی زیاد است ، تفاوت معناداری ندارد. در نتیجه از دیدگاه پاسخ‌گویان بین عملکرد اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار و حفظ و حراست اموال منقول دستگاه‌های اجرایی رابطه معناداری وجود دارد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

- نتایج و پیشنهادهای مربوط به فرضیه های فرعی و اصلی تحقیق به شرح زیر ارائه می‌شود:
- نتایج حاصله از فرضیه فرعی اول رابطه معنی دار بین تمرکز حساب در اداره کل اموال دولتی و حفظ و حراست اموال را مورد تأیید قرار می دهد لذا برای تقویت سیستم مدیریت اموال و به منظور یکپارچه نمودن اطلاعات مربوط به اموال دولتی، پیشنهاد می‌شود سامانه الکترونیکی اموال منق و ولت به تفکیک دستگاه اجرایی طراحی شود به طوری که أخذ گزارش‌های مدیریتی و دسترسی آسان و سریع به اطلاعات مورد نیاز میسر گردد. هم چنین به منظور اعمال کنترل‌های بیشتر و افزایش سرعت و دقت در کنترل و نظارت بر اموال منقول کشور و کاربردی نمودن فناوری اطلاعات در این عرصه، به صورت فراگیر از برچسب های دارای بارکد در برچسبگذاری اموال در هم ه دستگاه های اجرایی استفاده نمایند.
  - با توجه به نتایج فرضیه فرعی دوم در خصوص ارتباط معنی دار دریافت و رسیدگی صورت حساب‌های اموال با حفظ و حراست اموال منقول دستگاه های اجرائی و این که در وضعیت فعلی صورت حساب‌های اموال، هر شش ماه یک بار به اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار ارسال می گردد و با توجه به این که دریافت به موقع صورت حساب‌ها و رسیدگی دقیق و در زمان کوتاه باعث افزایش نقش نظارتی و کنترلی در حوزه نگهداری اموال دولت می شود و از طرف دیگر اعزام مأمور برای بررسی حضوری اموال با وجود کمبود نیروی انسانی مستلزم صرف هزینه‌های زیاد است، لذا پیشنهاد می‌شود: فاصل ه زمانی ارسال صورت حساب‌ها به هر سه ماه یکبار کاهش یافته و برای کاهش اشتباهات و ارسال به موقع آن از روش‌های الکترونیکی استفاده شود.

تأثیر عملکرد اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار بر حفظ و حراست < ۲۵۷

- فرضیه فرعی سوم به بررسی رابطۀ بازرسی های مستمر و حفظ و حراست از اموال منقول دستگاه های اجرایی می پردازد . نتایج به دست آمده رابطۀ معنی دار آن ها را مورد تأیید قرار می دهد . یافته های این فرضیه بیانگر تأثیر قابل توجه بازرسی در حفظ و حراست از اموال دولتی است لذا پیشنهاد می شود دفعات بازرسی از دستگاه های اجرایی افزایش یافته و گزارش های تهیه شده توسط آنان به دقت و با حساسیت بیشتری پیگیری شود و تأمین نیروی انسانی کافی برای این موضوع و آموزش کامل آن ها برای بازرسی دقیق ضرور است . در صورتی که دستگاه های اجرایی به سیستم الکترونیکی اطلاعات مدیریت اموال مجهز باشند، بازرسان و کارشناسان اموال باید در مورد حسابرسی شبکه های الکترونیکی نیز آموزش های مورد نیاز را طی نمایند .
- بر اساس نتایج فرضیه فرعی چهارم که رابطۀ معنی دار بین «فرایند نقل و انتقال» و حفظ و حراست از اموال منقول دستگاه های اجرایی را مورد تأیید قرار داده است و با توجه به وضعیت فعلی و نقش انحصاری اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار در اعطای مجوز نقل و انتقال اموال پیشنهاد می شود در خرید اموال دقت بیشتر به عمل آید تا حتی الامکان از انباشته شدن کالای ما زاد جلوگیری و احتمال انتقال امانی یا قطعی آن بین دستگاه ها - که خود نوعی تحمیل هزینه به دولت است - به حداقل برسد . اموال اضافی دستگاه ها مجدداً شناسایی شده و کاربری آن ها به تناسب نیاز و برای استفاده بهینه از آن ها توسط دارنده اصلی آن تغییر یابد و یا طبق قوانین (قانون بودجه سالانه) برای واگذاری در بازار عرضه و فروخته شود . این امر می تواند تقاضای دستگاه ها برای انتقال را کاهش دهد و موجب صرفه جویی در اموال دولت گردد .
- فرضیه فرعی پنجم رابطۀ بین «تهیه و تنظیم قوانین و مقررات توسط اداره کل اموال دولتی و

اوراق بهادار» و حفظ و حراست از اموال منقول دستگاه های اجرایی را بررسی نموده و رابط^۵ معنی دار بین آن دو را مورد تأیید قرار داده است. با توجه به این که یافته های فرضیه حاکی از تأثیر زیاد جامع و مانع بودن قوانین و مقررات در حفظ و حراست از اموال منقول دستگاه های اجرایی کشور است، پیشنهاد می شود، در تهیه و تنظیم قوانین، بخشنامه ها، دستورالعمل های مربوط به اموال به شاخص های انعطاف پذیری، شفافیت، قابلیت اجرا با توجه به امکانات موجود، ... توجه بیشتری شود و با بررسی مقررات جاری، روزه های فسادخیز آن و سایر نواقص موجود را شناسایی و نسبت به تنقیح و اصلاح آن اقدام نمایند.

▪ بر اساس نتایج آزمون فرضی^۵ اصلی رابط^۵ معنی داری بین عملکرد اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار و حفظ و حراست از اموال منقول دستگاه های اجرایی وجود دارد که بیان گر وجود ارتباط قوی بین این دو متغیر است. در کل نتایج حاصله نشان می دهد اداره کل مذکور از طریق تمرکز حساب، دریافت و رسیدگی به صورت حساب های واصله، بازرسی های مستمر، نظارت بر فرآیند نقل و انتقال اموال و تهیه و تنظیم مقررات تأثیر به سزایی (بالتر از حد متوسط) در حفظ و حراست اموال دارد. در راستای مطلوب تر شدن امور و ارتقای سطح عملکرد اداره کل پیشنهاد می شود در شرایط و ضوابط به کارگیری امنای اموال مندرج در بند الف ماده ۳ آئین نام^۵ امین اموال که حداقل شرط برای امنای اموال را داشتن مدرک سیکل دانسته تجدیدنظر نمایند. برای کلیه اموال دولت عمر مفید تعیین نموده و به تبع آن استهلاک انباشت^۵ اموال را شناسایی کنند. عملیات حسابداری اموال منقول مصرفی نیز همانند اموال منقول غیر مصرفی تدوین و ابلاغ گردد. با توجه به این که حفظ اموال دولت (بیت المال) و حراست از آن در جامعه اسلامی یکی از عوامل

تأثیر عملکرد اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار بر حفظ و حراست < ۲۵۹

محوری و کلیدی در حوزه فرهنگ عمومی است لذا انتظار می‌رود حساسیت ویژه به حفظ بیت المال در جامعه ما به عنوان یک فرهنگ فراگیر مورد احترام و پذیرش همگان بخصوص دولت مردان قرار بگیرد تا سایر اقدامات مفید و موثر واقع گردد.

منابع

۱. امینی، سید کاظم، اداره امور اموال (۱۳۸۵)، چاپ سوم، تهران، انتشارات مدیریت.
۲. امینی، سید کاظم، (۱۳۸۶)، مدیریت اموال، چاپ اول، تهران، انتشارات مدیریت.
۳. انوری، حسن، (۱۳۸۶) فرهنگ بزرگ سخن، جلد سوم، چاپ چهارم، تهران، انتشارات سخن.
- ۴- جر، خلیل، (۱۳۸۹) فرهنگ عربی به فارسی (لاروس)، ترجمه سید حمید طبیبان، تهران، انتشارات امیر کبیر.
- ۵- حافظ نیا، محمد رضا، (۱۳۸۵)، مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، چاپ دوازدهم، تهران، انتشارات سمت.
- ۶- خاکی، غلامرضا، (۱۳۸۴)، روش تحقیق یا رویکردی به پایان نامه نویسی، چاپ دوم، تهران، انتشارات بازتاب.
- ۷- خوی نژاد، غلامرضا، (۱۳۸۰)، روش های پژوهش در علوم رفتاری، تهران، انتشارات سمت.
- ۸- دهخدا، علی اکبر، (۱۳۷۷)، لغت نامه دهخدا، جلد اول، چاپ دوم از دوره جدید، انتشارات دانشگاه تهران.
- ۹- رحیمی، غفور، ارزیابی عملکرد و بهبود مستمر سازمان، ماهنامه تدبیر-سال هفدهم -شماره ۱۷۳
- ۱۰- رهنورد، فرج الله، (۱۳۸۷)، عوامل مؤثر بر ارتقای عملکرد سازمان های بخش دولتی ایران، پژوهشنامه علوم انسانی و اجتماعی مدیریت، شماره ۴.
- ۱۱- شیخ ودودی، ابو حمزه، (۱۳۸۹)، مجموعه ای از قوانین و مقررات اموال دولتی، چاپ دوم، تهران، انتشارات شیخ ودودی.
- ۱۲- نعمت زاده، هادی، (۱۳۸۵)، نظام حقوقی حاکم بر اموال دولتی در حقوق جمهوری اسلامی ایران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران.
- ۱۳- نورزاد، فرهاد، (۱۳۸۹)، بررسی جرائم اختلاس و تصرف غیر قانونی در اموال دولت، چاپ اول، تهران، انتشارات فردوسی.

تأثیر عملکرد اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار بر حفظ و حراست < ۲۶۱

۱۴- قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب 1386/7/8

۱۵- قانون محاسبات عمومی کشور مصوب 1366/6/1

16. www.mefa.ir

17. www.dmk.ir